ئۇيغۇر تىلىدا نەشر قىلىنىدىغان گېزىت
新疆日报
شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونلۇق كومىتېتىنىڭ گېزىتى
ئومۇمىي نومۇر CN65-0004 / -M بەھاسى 57-3 www.ts.cn
2021 يىل 3 ئاي 14 چەرشەنبە
23466 4 بەت
敬请下载安装石榴云客户端

ئۇلۇغ يازغۇچى ئەخمەت ئىمىن ۋاپات بولۇپ 141 يىل بولۇپ كەتتى

ئەدەبىيات ساھەسىدە ئەۋلادلار ئۈچۈن 0008 ماقالە قالدۇرۇپ كەتكەن ئەدەبىيات تەتقىقاتچىسى

ھەمىت ئىلىمجان ۋە ھەمىدە ئەلى 3 ئەي ۋە ئەدەبىيات ساھەسىدە ئۇزاق يىللار ئىزدىنىپ، كۆپ ئەسەرلەر يازغان ئەدەبىيات تەتقىقاتچىسى ئەخمەت ئىمىن ۋاپات بولۇپ 141 يىل بولۇپ كەتتى. ئۇ ئەدەبىيات ساھەسىدە 0008 ماقالە قالدۇرۇپ كەتكەن بولۇپ، ئۇنىڭ ئەسەرلىرى ئەدەبىيات تەتقىقاتچىلىرى ئۈچۈن قىممەتلىك ماتېرىيال بولۇپ قالغان.

ئەخمەت ئىمىن 1880-يىلى 2-ئايدا ھازىرقى شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونىدىكى بىر دېھقان ئائىلىسىدە تۇغۇلغان. ئۇ كىچىكىدە مەكتەپتە ئوقۇپ، ئەرەب تىلى ۋە ئەدەبىياتنى چوڭقۇر ئۆگەنگەن. 1905-يىلدىن باشلاپ ئۇ ئەدەبىيات ساھەسىدە ئىزدىنىشنى باشلىغان بولۇپ، ئۇنىڭ ماقالىلىرى ۋە تەرجىمىلىرى كۆپ قېتىم ئېلان قىلىنغان. ئۇ يازغان «ئەدەبىيات ۋە ھاياتنىڭ مۇناسىۋىتى» ناملىق ماقالىسى ئەدەبىيات ساھەسىدە كەڭ تەسىر قوزغىغان.

1949-يىلدىن كېيىن ئەخمەت ئىمىن شىنجاڭ ئۇنىۋېرسىتېتىدا دەرىس سۆزلەپ، ئەدەبىيات تەتقىقاتى بۆلۈمىنى قۇرۇپ چىقتى. ئۇ «ئەدەبىيات ئۇسۇلى ھەققىدە ئىزدىنىش» ناملىق ئەسىرىدە ئەدەبىيات تەتقىقاتىدا ئىزچىل ئۇسۇل قوللىنىش زۆرۈرلۈكىنى ئوتتۇرىغا قويغان بولۇپ، بۇ ئەسەر كېيىنكى ئەۋلاد تەتقىقاتچىلىرى ئۈچۈن مۇھىم يېتەكچى ماتېرىيال بولۇپ قالغان. ئۇ يەنە ئەدەبىيات تەرىخى ساھەسىدە كۆپلىگەن ماقالىلەرنى ئېلان قىلىپ، ئەدەبىيات تەرىخىنى تەتقىق قىلىشنىڭ ئىلمىي ئاساسلىرىنى سېلىشقا تۆھپە قوشقان.

ئەخمەت ئىمىن ئۆزىنىڭ ئەدەبىيات تەتقىقاتى ھەققىدە مۇنداق دېگەن: «ئەدەبىيات تەتقىقاتى پەقەت ئەدەبىيات ئەسەرلىرىنى چۈشەندۈرۈش ئەمەس، بەلكى ئەدەبىيات تەرىخىنى ئىزدەش ۋە ئەدەبىيات قانۇنىيىتىنى خۇلاسىلەش جەريانىدۇر». ئۇ بۇ قاراشنى ئەمەلىيەتتە ئەمەلگە ئاشۇرۇپ، كۆپلىگەن ئەدەبىيات ئەسەرلىرىگە ئىلمىي باھا بەرگەن. ئۇنىڭ بۇ خىل ئۇسۇلى كېيىنكى ئەۋلاد تەتقىقاتچىلىرىغا چوڭقۇر تەسىر كۆرسەتكەن.

ئەخمەت ئىمىن ھەققىدە ئەدەبىيات تەتقىقاتچىسى ھەمىدە ئەلى مۇنداق دېدى: «ئەخمەت ئىمىن ئەدەبىيات تەتقىقاتىدا ئىلمىي ئۇسۇلنى ئەڭ ئەۋۋەل ئوتتۇرىغا قويغان كىشى بولۇپ، ئۇنىڭ ئەسەرلىرى ھازىرمۇ ئەدەبىيات تەتقىقاتچىلىرى ئۈچۈن مۇھىم ماتېرىيال بولۇپ قالماقتا». ھەمىدە ئەلى يەنە ئۇنىڭ ئەسەرلىرىنىڭ تىلىنىڭ ئېنىق، ئىخچام بولۇپ، ئوقۇرمەنلەرنىڭ چۈشىنىشىگە ئاسان كېلىدىغانلىقىنى تەكىتلىگەن.

ھازىرقى كۈندە ئەخمەت ئىمىننىڭ ئەسەرلىرى ئەدەبىيات تەتقىقاتچىلىرى ئۈچۈن مۇھىم ماتېرىيال بولۇپ قالماقتا. ئۇنىڭ ئەسەرلىرى ئەدەبىيات تەرىخى، ئەدەبىيات نەزەريىسى ۋە ئەدەبىيات تەنقىدچىلىقى قاتارلىق كۆپ تەرەپلەرنى ئۆز ئىچىگە ئالغان بولۇپ، ئۇ يەنە ئەدەبىيات تەرجىمىسى ساھەسىدىمۇ كۆپلىگەن ئەسەرلەرنى تەرجىمە قىلغان. ئەدەبىيات تەتقىقاتچىلىرى ئۇنىڭ ئەسەرلىرىنى تەتقىق قىلىش ئارقىلىق ئۆزلىرىنىڭ ئىلمىي سەۋىيىسىنى يۇقىرى كۆتۈرگەن.

ئەدەبىيات تەتقىقاتچىسى ئەخمەت ئىمىننىڭ ئەسەرلىرى ئەدەبىيات ساھەسىدە ئەۋلادلار ئۈچۈن قىممەتلىك مىراس بولۇپ قالىدۇ. ئۇنىڭ ئەسەرلىرى ئەدەبىيات تەرىخىنى تەتقىق قىلىش، ئەدەبىيات نەزەريىسىنى ئىزدەش ۋە ئەدەبىيات تەنقىدچىلىقىنى ئىلگىرى سۈرۈش جەھەتتە مۇھىم ئورۇن تۇتىدۇ. ئۇنىڭ ئەسەرلىرى كېلەچەك ئەدەبىيات تەتقىقاتچىلىرى ئۈچۈن ئىلىم ئىزدەش ۋە تەتقىق قىلىشتا يېتەرلىك ئىلھام بېرىدۇ دەپ قارالماقتا.

ھەمىدە ئەلى: ئەخمەت ئىمىننىڭ ئەسەرلىرى ئەدەبىيات تەتقىقاتچىلىرى ئۈچۈن مۇھىم ماتېرىيال

ھەمىدە ئەلى 3 ئەي ۋە ئەدەبىيات ساھەسىدە ئۇزاق يىللار ئىزدىنىپ، كۆپ ئەسەرلەر يازغان ئەدەبىيات تەتقىقاتچىسى ئەخمەت ئىمىن ۋاپات بولۇپ 141 يىل بولۇپ كەتتى. ئۇ ئەدەبىيات ساھەسىدە 0008 ماقالە قالدۇرۇپ كەتكەن بولۇپ، ئۇنىڭ ئەسەرلىرى ئەدەبىيات تەتقىقاتچىلىرى ئۈچۈن قىممەتلىك ماتېرىيال بولۇپ قالغان.

ئەخمەت ئىمىن 1880-يىلى 2-ئايدا ھازىرقى شىنجاڭ ئۇيغۇر ئاپتونوم رايونىدىكى بىر دېھقان ئائىلىسىدە تۇغۇلغان. ئۇ كىچىكىدە مەكتەپتە ئوقۇپ، ئەرەب تىلى ۋە ئەدەبىياتنى چوڭقۇر ئۆگەنگەن. 1905-يىلدىن باشلاپ ئۇ ئەدەبىيات ساھەسىدە ئىزدىنىشنى باشلىغان بولۇپ، ئۇنىڭ ماقالىلىرى ۋە تەرجىمىلىرى كۆپ قېتىم ئېلان قىلىنغان. ئۇ يازغان «ئەدەبىيات ۋە ھاياتنىڭ مۇناسىۋىتى» ناملىق ماقالىسى ئەدەبىيات ساھەسىدە كەڭ تەسىر قوزغىغان.

1949-يىلدىن كېيىن ئەخمەت ئىمىن شىنجاڭ ئۇنىۋېرسىتېتىدا دەرىس سۆزلەپ، ئەدەبىيات تەتقىقاتى بۆلۈمىنى قۇرۇپ چىقتى. ئۇ «ئەدەبىيات ئۇسۇلى ھەققىدە ئىزدىنىش» ناملىق ئەسىرىدە ئەدەبىيات تەتقىقاتىدا ئىزچىل ئۇسۇل قوللىنىش زۆرۈرلۈكىنى ئوتتۇرىغا قويغان بولۇپ، بۇ ئەسەر كېيىنكى ئەۋلاد تەتقىقاتچىلىرىغا چوڭقۇر تەسىر كۆرسەتكەن. ئۇ يەنە ئەدەبىيات تەرىخى ساھەسىدە كۆپلىگەن ماقالىلەرنى ئېلان قىلىپ، ئەدەبىيات تەرىخىنى تەتقىق قىلىشنىڭ ئىلمىي ئاساسلىرىنى سېلىشقا تۆھپە قوشقان.

ئەخمەت ئىمىن ھەققىدە ئەدەبىيات تەتقىقاتچىسى ھەمىدە ئەلى مۇنداق دېدى: «ئەخمەت ئىمىن ئەدەبىيات تەتقىقاتىدا ئىلمىي ئۇسۇلنى ئەڭ ئەۋۋەل ئوتتۇرىغا قويغان كىشى بولۇپ، ئۇنىڭ ئەسەرلىرى ھازىرمۇ ئەدەبىيات تەتقىقاتچىلىرى ئۈچۈن مۇھىم ماتېرىيال بولۇپ قالماقتا». ھەمىدە ئەلى يەنە ئۇنىڭ ئەسەرلىرىنىڭ تىلىنىڭ ئېنىق، ئىخچام بولۇپ، ئوقۇرمەنلەرنىڭ چۈشىنىشىگە ئاسان كېلىدىغانلىقىنى تەكىتلىگەن.

ھازىرقى كۈندە ئەخمەت ئىمىننىڭ ئەسەرلىرى ئەدەبىيات تەتقىقاتچىلىرى ئۈچۈن مۇھىم ماتېرىيال بولۇپ قالماقتا